

tion for the normal functioning of any civilized state, a sign of its progress by acquiring the qualities of a modern democratic society.

Clear separation of powers and responsibilities between state authorities, the judiciary, law-enforcement bodies, sufficient openness to the public for processes of discussion and decision-making on joint decisions, effective public control over them, their legislative definition of functions and ensuring their ability to perform them are generally defined criteria of maturity of democratic public society and greatly increases the international authority of the country.

Key words: transparency, transparency, openness, transparency, judicial power, public authority, judicial bodies, public control, public, information portal, information content.

Стаття надійшла 24 вересня 2018 р.

УДК 342.372.17.316.3+321.01

**М. П. Гурковський,
С. С. Єсімов**

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ФОРМИ ТА МЕТОДИ ВЗАЄМОДІЇ ПОЛІЦІЇ З ІНСТИТУТАМИ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Досліджено адміністративно-правові форми і методи взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства в умовах реформування поліції та адаптації національного законодавства до вимог Європейського Союзу. Проаналізовано смислове значення та юридичну сутність адміністративно-правових форм і методів взаємодії у контексті чинного законодавства. Закцентовано увагу на нових формах взаємодії, що не мають правової регламентації, зокрема фінансуванні проектів соціальної ініціативи правоохоронної спрямованості.

Ключові слова: адміністративно-правові форми, методи, взаємодія, Національна поліція, інститути громадянського суспільства.

Постановка проблеми. Нагальні завдання щодо боротьби зі злочинами та правопорушеннями, протидії корупції, екстремістським проявам, покладені на поліцію Законом України «Про Національну поліцію», можуть бути успішно реалізовані лише за умов єднання поліції зі суспільством, довіри і сприяння з його боку. Використання поліцією потенціалу громадянського суспільства залишається на низькому рівні, незважаючи на те що в країні відчувається зростання соціальної активності громадян і їхніх об'єднань – інститутів грома-

дянського суспільства. Для взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства наявні об'єктивні підстави: взаємний інтерес у забезпеченні законності та правопорядку, що для поліції є її призначенням, а для громадянського суспільства – умовою нормального існування. Вимога забезпечення законності та правопорядку – природне право громадянина як платника податків. Водночас природним правом людини є право на участь в управлінні громадськими справами, на вчинення цілком законних дій, спрямованих на забезпечення законності і правопорядку.

Стан дослідження. Питання взаємодії інститутів громадянського суспільства та поліції завжди були в центрі уваги науковців і практиків-правоохоронців. Значний внесок у розроблення цієї проблематики зробили вчені О. Бандурка, О. Головка, А. Закалюк, В. Кириченко, О. Ключніченко, М. Костецький, А. Майдигов, Л. Наливайко, О. Передерій, А. Шульга, О. Ярмиш та інші. В умовах курсу на європейську інтеграцію розпочався процес реформування поліції, створення нового законодавства, виникла потреба вивчення питань взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства.

Метою статті є аналіз адміністративно-правових форм і методів взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства.

Виклад основних положень. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки зазначає, що активне, впливове і розвинуте громадянське суспільство є важливим елементом демократичної держави та виконує одну з ключових ролей у впровадженні нагальних суспільних змін і належного врядування, реалізації ефективної державної політики у різних сферах [1]. Дослідники (М. Гурицька, В. Ладиченко), які вивчають питання взаємодії держави та громадянського суспільства, запропонували кілька варіантів систематизації типових форм і методів взаємодії, які можна розглядати як стійкі типові моделі, характерні для країн ЄС [2; 3]. До них належать нормативна, легітимацийна та інструментальна моделі взаємодії. На нашу думку, назагал взаємодія влади та інститутів громадянського суспільства можлива в трьох варіантах: співпраця, відсутність співпраці та конфронтація.

Співпраця може бути партнерською або побудованою на домінуванні. Партнерська взаємодія має такі моделі: державної ініціативи, яка характеризується тим, що державні інститути приймають нормативно-правові акти, які забезпечують виникнення та розвиток інститутів громадянського суспільства, вживають заходів щодо підтримки розвитку; партнерська модель, реалізація якої здійснюється у формі діалогу; соціальної ініціативи, за якої інститути

громадянського суспільства формують публічний порядок денний, беруть участь у реформуванні державних інститутів.

Варіант домінування представлений патерналістською моделлю, при якій держава допускає певну автономію інститутів громадянського суспільства за умови, що вони не втручаються в справи влади. Підтримка державою інститутів громадянського суспільства виражається в наданні приміщень, пільгових умов оренди, виділення грантів або прямого фінансування. Інша модель отримала назву державної підтримки, коли інститути громадянського суспільства служать для передачі політичної волі влади народу, для роз'яснення політичних рішень, виправдання дій і рішень органів влади.

Моделі ігнорування може стосуватися окремих громадських організацій. Відповідно до цієї моделі, держава не помічає інститути громадянського суспільства, не заважає їм та не допомагає. У сучасних умовах така модель, можливо, реалізується у відносинах держави з громадськими об'єднаннями за інтересами, з деякими фондами, що фінансують науку, освіту, культуру, допомагають хворим з рідкісними захворюваннями тощо.

Конфронтаційний варіант вирізняє моделі боротьби з владою та громадянської непокори, що не характерні для України після Революції гідності 2013–2014 років.

На підставі викладеного доречно висновувати, що вищому рівню розвитку інститутів громадянського суспільства відповідає модель соціальної ініціативи, за якої громадянське суспільство впливає на державні інститути, певною мірою формує їх, у такий спосіб безпосередньо реалізуючи права суверена, адже початковим носієм влади в країні є народ.

Комплексний план заходів з формування позитивного іміджу органів внутрішніх справ України на 2013–2014 роки передбачав взаємодію міліції з інститутами громадянського суспільства, але на засадах домінування, тобто пропонувалась патерналістська модель [4]. На нашу думку, патерналістська модель, незважаючи на всі її зручності для поліцейських і керівників поліції, безперспективна. Вона не містить стимулів для прояву громадянської активності, як наслідок, реалізується практично формально, взаємодія зводиться до проведення круглих столів, семінарів, конференцій, підміни реальної взаємодії суміжними формами – організацією свят, привітаннями ветеранів, відвідуванням освітніх закладів тощо.

На цьому етапі розвитку взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства найактуальнішими залишаються моделі партнерської взаємодії, що доцільно було закріпити у Стратегії розвитку

органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року [5]. Необхідно сприяти розвитку інститутів громадянського суспільства з боку поліції, розуміти важливість функціонування незалежних від держави громадських організацій, поліцейські керівники повинні навчитися чути інститути громадянського суспільства, враховувати їхні позиції при плануванні та організації діяльності.

Кожна модель взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства характеризується власними формами та методами діяльності. Наприклад, для конфронтаційних моделей властиві методи, що передбачають застосування заходів адміністративного примусу, а для моделі державної ініціативи – застосування заходів заохочення.

Різні підходи в літературі призводять до різного тлумачення термінів «форма» та «метод». Ми будемо виходити з того, що взаємодія є видом діяльності, що передбачено Законом України від 2 липня 2015 року № 580-VIII «Про Національну поліцію».

У теорії адміністративного права поняття «форма» вживається для зовнішнього вираження діяльності, меж конкретних управлінських дій, що здійснюються безпосередньо суб'єктами управління, як зовнішній практичний вияв державно-управлінської діяльності. Прийнято розрізняти правові та неправові форми управлінської діяльності. Правову форму вирізняє наявність юридичного змісту, що означає, що вона встановлюється нормативно-правовим актом. Правова форма мусить бути юридично оформленою, відповідати компетенції суб'єкта, який видав акт, і спричиняти правові наслідки. Іншими ознаками правової форми управління є її державно-владна природа, підзаконний, виконавчо-розпорядчий характер. Крім того, як вказано у Стратегії реформування державного управління України на 2016–2020 роки, нині управлінська діяльність в Україні має мінімум правової регламентації, що, природно, тягне за собою такі негативні її характеристики, як мала ефективність, довільність і корупція [6].

З 2016 року в діяльності відбулися важливі зміни: правової форми набули майже всі більш-менш значущі функції органів виконавчої влади. Наказами керівників органів виконавчої влади затверджено адміністративні регламенти здійснення ними державних функцій і надання державних послуг. Водночас функція взаємодії з інститутами громадянського суспільства процесуальної форми досі не набула.

Крім правових і неправових форм управлінської діяльності, розрізняють також форми внутрішньої організаційної роботи та форми реалізації виконавчої діяльності. Зауважимо, що в цю класифікацію взаємодія поліції з громадськими об'єднаннями не вміщається,

оскільки взаємодія забезпечує реалізацію компетенції поліції, але сама по собі не може бути зарахована до виконавчої діяльності. Не є взаємодія і внутрішньою організаційною роботою, позаяк здійснюється у зовнішньому середовищі.

Взаємодія поліції з інститутами громадянського суспільства має правову форму у вигляді укладених двосторонніх актів, здійснення спільних правозастосовних актів щодо третіх осіб. Способи або прийоми управління, способи досягнення цілей, розв'язання завдань, здійснення функцій державного управління трактуються в літературі як методи управління. Методи управління характеризуються, як правило, наявністю зв'язку з цілями діяльності та з керівним впливом на об'єкт управління, спрямованістю на об'єкт управління, відповідністю компетенції суб'єкта управління, вираженням публічного інтересу, наявністю юридичної форми тощо.

З огляду на дослідження П. Бублій, взаємодія може здійснюватися безпосередньо (спільні заходи) і опосередковано (через громадські ради). Автор пропонує класифікацію форм взаємодії. Він виокремлює обмін інформацією, спільне правове просвітництво громадян, участь громадських об'єднань в ухваленні рішень правоохоронними органами шляхом спільного обговорення та вироблення конкретних рішень, добровільної громадської експертизи проектів нормативно-правових актів. У цій класифікації відсутні практичні дії, заходи, що проводяться поліцією за участю громадських об'єднань [7].

Л. Наливайко та А. Орешкова вважають, що форми взаємодії потрібно вибирати залежно від поведінки, рівня активності учасників взаємодії, їхньої політичної орієнтації. Такими формами можуть бути протидія чи співробітництво, односпрямований вплив або ухилення від взаємодії [8, с. 84].

Громадські ініціативи, громадські та експертні ради, масові акції та листи депутатам, або інформування громадян, на наш погляд, не є формами взаємодії, а представляють форми громадської участі. Такі форми громадської участі, безумовно, створюють умови для взаємодії. Дещо складніше питання, на яке треба дати відповідь, – питання про допустимість віднесення до взаємодії ініціювання державним органом створення інститутів громадянського суспільства.

На думку Ю. Загуменної, залучення поліцією громадян до діяльності у складі громадського формування правоохоронної спрямованості є важливою формою участі держави в розвитку громадянського суспільства [9, с. 5].

В історичному аспекті взаємодія з інститутами громадянського суспільства здійснювалося переважно правоохоронними органами, ба

більше, державні органи завжди прагнули очолити й організувати ініціативу громадян.

Ця позиція знайшла відбиток у Законі України від 22 червня 2000 року № 1835-III «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону», відповідно до якого громадські формування з охорони громадського порядку та державного кордону проводять свою діяльність під контролем органів Національної поліції (стаття 11 вказаного Закону).

Особливості форми взаємодії поліції та інститутів громадянського суспільства відображають її організаційно-забезпечувальний характер, спрямованість на досягнення спільних з громадянським суспільством цілей, а особливості методу полягають у тому, що це метод узгодження. На наявність об'єктивних передумов для взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства вказує не тільки історія такої взаємодії в Україні, але й зарубіжний досвід. Ця тема не користується великою популярністю у вітчизняних дослідників, і сучасні матеріали підтверджують цей висновок. Зазначається, що за кордоном впроваджуються нові практики взаємодії, спрямовані на поліпшення взаємодії поліції з населенням. Зокрема, Ю. Загуменна вказує на підхід, іменований «суспільно-орієнтована діяльність поліції» (community policing), що передбачає передачу частини ресурсів і відповідальності місцевим громадським організаціям та органам місцевого самоврядування, тісну співпрацю поліції з територіальними й етнокультурними спільнотами [9, с. 3–4]. Дослідження досвіду діяльності поліції свідчить про доволі слабкий розвиток зазначених форм взаємодії в Україні.

Зауважимо, що проблеми, які мають місце у практиці взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства, виявляються подібними до тих, які існують у діяльності прокурорів та інших представників органів державної влади. Зокрема, в діяльності прокуратури фахівцями розкриваються такі форми взаємодії: спільна розробка з прийняттям комплексних програм щодо боротьби зі злочинністю та корупцією, їх виконання; взаємний обмін інформацією; експертна оцінка прокурором нормативно-правових актів та їх проєктів, проведення антикорупційної експертизи; участь представників організацій в координаційних нарадах керівників правоохоронних органів.

Схожі форми взаємодії перелічує С. Субота: узгодження планів роботи; взаємний обмін інформацією; проведення спільних перевірок виконання законів; спільна участь у засіданнях комісій і в оперативних нарадах; спільна участь у попереджувальних заходах; спільна підготовка проєктів нормативних актів; методична, консультативна, організаційна допомога та інші [10, с. 12–13].

Громадські організації взаємодіють з органами державної влади в процесі їх реєстрації, здійснення уповноваженими органами контролю та нагляду, здійснення громадського контролю щодо державних органів, у формі звернень, партнерства в боротьбі з корупцією, бюджетного фінансування діяльності громадських організацій, розміщення грантів і державних контрактів. Остання форма взаємодії становить особливий інтерес, оскільки матеріальна підтримка громадських об'єднань здійснюється в нашій країні практично на всіх рівнях: державному, регіональному і місцевому, гранти отримують об'єднання, що займаються діяльністю, яка цікавить поліцію, проте поліція не бере участі в роботі комісій з розподілу грантів.

Часто на форму взаємодії вказує участь представників громадянського суспільства в діяльності громадських рад, що створюються при органах виконавчої влади. З огляду на дослідження С. Рудовської доречно стверджувати, що члени громадських рад можуть добиратися: за моделлю ресурсної залежності – представники зацікавлених інститутів громадянського суспільства; за моделлю ресурсної незалежності, коли в громадські ради запрошуються особи, що представляють інститути, не пов'язані з діяльністю органу виконавчої влади, та змішаною моделлю, коли в громадській раді представлені різні інститути громадянського суспільства.

Розрізняють протестні форми участі громадян у державному управлінні та форми рівноправної, або позитивної участі.

До форм взаємодії відносять громадську експертизу прийнятих і реалізованих владних рішень з метою обліку та захисту інтересів громадян, переговори, розробку та підписання угод, звернення громадян, громадські експертизи, цивільні форуми, обговорення законопроектів у парламентських комітетах і комісіях тощо.

У. Рамазанова пов'язує форми взаємодії з цілями [12, с. 63]. Наприклад, опитування громадян, контакти з представниками громадських об'єднань, передові інформаційні технології можуть використовуватися з метою отримання інформації. Управлінське консультування, громадська експертиза, переговори, посередництво використовуються для отримання згоди суспільства на вирішення тих чи інших питань. Публічні заходи, з'їзди громадських організацій проводяться з метою отримання схвалення та громадської підтримки. З іншого боку, з метою досягнення суспільної злагоди можлива взаємодія в формах інформування, консультування, врахування думки, залучення інститутів громадянського суспільства до моніторингу та виконання рішень. Взаємодію з метою співпраці та узгодження інтересів слід відрізнити від взаємодії, що виникає з ініціативи однієї сторони.

У першому випадку взаємодія здійснюється на паритетній основі, натомість у другому відзначається перевага інтересів, що ініціює взаємодію сторони. Формами паритетної взаємодії можуть бути спільні акції та публічні заходи, посередництво та переговори, консультування, розробка проєктів нормативно-правових актів, рекомендаційних документів, лобіювання, громадський контроль, громадські ініціативи, доступ до державних органів, дослідження та формування громадської думки, підтримка громадських організацій, залучення громадських об'єднань до вирішення завдань органів державної влади.

Як видно з викладеного, в наукових роботах найчастіше у ролі форм взаємодії виступають експертні або громадські ради, спільні заходи, експертизи проєктів нормативно-правових актів, публічні слухання, опитування громадської думки, фінансова підтримка, рекомендаційні акти, консультування, посередництво, переговори. Згадуються також нові інформаційні технології, суть яких, як правило, не розкривається. Очевидно, йдеться про використання можливостей мережі Інтернет. Прикладом застосування інформаційних технологій є веб-сайти Української гельсінської спілки з прав людини, Українського центру економічних і політичних досліджень імені Олександра Разумкова, що дають змогу оцінити громадську думку з різних питань.

Опублікований на веб-сайті громадсько-правового тижневика МВС України «Іменем закону» Комплексний план заходів з формування позитивного іміджу органів внутрішніх справ України на 2013–2014 роки містить такі форми взаємодії: громадські ради при територіальних органах, робочі групи, зустрічі з представниками національних діаспор, круглі столи, інформаційно-пропагандистські акції, благодійні акції, освітні заходи, навчальні семінари, тематичні олімпіади серед молоді, тематичні автопробіги, «гаряча лінія» для населення, виїзні громадські приймальні, шефство над освітніми організаціями, контроль роботи зі зверненнями громадян та інші [13].

У розглянутій публікації також наведені методи взаємодії, зокрема розробка методичних рекомендацій для громадських об'єднань, чергування представників громадських об'єднань на виборчих дільницях, спільні рейди, спільні профілактичні зустрічі з представниками національних громад, робота молодіжних загонів поліції, консультування, анкетування відвідувачів чергових частин, трансляція інформаційно-пропагандистських роликів у громадському транспорті тощо. Таке уявлення про форми та методи взаємодії не витримує критики.

Якщо систематизувати пропоновані форми взаємодії, отримаємо такі типові форми: спостереження з боку інститутів громадянського суспільства за діяльністю поліції; спільне вирішення питань, узгод-

ження; зустрічі; круглі столи, семінари, конференції, які також є зустрічами; навчання; інформаційно-пропагандистські акції; благодійні акції; конкурси, вікторини, олімпіади, змагання; інформування; виїзний прийом населення; шефство над освітніми організаціями з боку поліції; контроль реєстрації заяв і звернень у черговій службі органів і підрозділів Національної поліції з боку інститутів громадянського суспільства.

Не можна відносити до форм взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства шефство над освітніми організаціями, в яких навчаються діти поліцейських. Це форма турботи про дітей. Тут немає обов'язкової сторони взаємодії – інституту громадянського суспільства.

Виїзний прийом громадян, навчання дітей і підлітків, проведення інформаційно-пропагандистських акцій, благодійних заходів, конкурсів, олімпіад, змагань школярів, тематичних автопробігів теж недоречно відносити до форм взаємодії інститутів громадянського суспільства з поліцією.

Функціонування «гарячої лінії», проведення виїзних прийомів громадян, надання їм психологічної або юридичної допомоги, опитування громадської думки є взаємодією з окремими громадянами, але не з їх організаціями. Крім того, це приклади односторонньої, односторонньої взаємодії, коли громадяни або отримують допомогу, послуги, або діляться інформацією, думками.

Фактично з перелічених форм до взаємодії можуть бути віднесені лише такі: спостереження, контроль діяльності поліції з боку інститутів громадянського суспільства; спільне вирішення питань, узгодження проведення заходів; зустрічі, круглі столи, семінари, конференції [14, с. 298].

Серед інструментів взаємодії органів державної влади, інститутів громадянського суспільства і громадян вирізняють: консультації з громадськістю – участь в обговоренні нормативно-правових актів, проектів обласних цільових програм, звітів головних розпорядників бюджетних коштів про їх витрачання за минулий рік; участь у роботі Громадської ради при облдержадміністрації, спільних робочих групах (складаються із представників органів виконавчої влади, законодавчої влади, місцевих органів влади); проведення громадських експертиз діяльності обласної державної адміністрації; участь у конкурсах на отримання фінансової підтримки на реалізацію своїх програм (проектів, заходів); участь у навчальних тренінгах та публічних заходах; інформаційна підтримка [15].

На нашу думку, форми взаємодії залежать від багатьох чинників, скажімо, від напряму взаємодії, від категорії суб'єктів взаємодії.

Взаємодія при охороні публічної безпеки здійснюється між підрозділами поліції та громадськими формуваннями з охорони громадського порядку або групами громадян, які стихійно збираються, в разі ускладнення оперативної обстановки. У таких випадках основні форми взаємодії – спільне патрулювання території, узгодження, планування, навчання, надання методичної допомоги тощо. Якщо взаємодія здійснюється з групами, які стихійно формуються, поліції доцільно вжити заходів щодо організації таких груп громадян, виділення керівників з найбільш активних або авторитетних громадян. Подібні форми взаємодії застосовуються під час спільних пошуків загублених людей, дітей. Як правило, в заходах беруть участь волонтерські організації, що не мають членства, тобто в їхній діяльності можуть брати участь будь-які зацікавлені громадяни, хоча координаційні функції в них виконують певні активісти. З ними здійснюється взаємодія. У таких випадках практикується спільне планування, узгодження дій (розстановка сил і засобів), матеріально-технічне забезпечення, спільне патрулювання.

Віднедавна щораз більшого поширення набуває така форма матеріальної підтримки інститутів громадянського суспільства, як виділення грантів-коштів, призначених для витрат на реалізацію соціальних програм. Планом заходів на 2018 рік щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки передбачено розробку за участю представників інститутів громадянського суспільства та подання Кабінетові Міністрів України пропозицій щодо запровадження електронних процедур проведення конкурсів з визначення програм (проектів, заходів), розроблених інститутами громадянського суспільства, для виконання (реалізації) яких надається фінансова підтримка; скорочення адміністративних бар'єрів у сфері діяльності інститутів громадянського суспільства [16].

У частині 2 статті 21 Закону України від 22 березня 2012 року № 4572-VI «Про громадські об'єднання» зазначено, що громадське об'єднання може здійснювати відповідно до закону підприємницьку діяльність безпосередньо, якщо це окреслено статутом громадського об'єднання, або через створені в порядку, передбаченому законом, юридичні особи (товариства, підприємства), якщо така діяльність відповідає меті (цілям) громадського об'єднання та сприяє її досягненню. У цьому разі можуть бути види діяльності, що належать до відання поліції, наприклад, надання юридичної допомоги на безоплатній або на пільговій основі громадянам та громадським організаціям; правова просвіта населення, діяльність щодо захисту прав і свобод людини та громадянина; профілактика соціально небезпечних форм поведінки

громадян; формування громадської нетерпимості до корупції; розвиток міжнаціональних відносин, інтеграція, соціальна та культурна адаптація мігрантів; медична та соціальна реабілітація, соціальна та трудова реінтеграція осіб, які страждають на наркотичну залежність.

Попри очевидну правоохоронну спрямованість подібної діяльності громадських організацій, органи поліції виключені з процесу розміщення державного замовлення за цими напрямками. Незважаючи на це, територіальні органи поліції можуть брати участь в розміщенні державного та місцевого замовлення щодо надання населенню соціальних послуг і проведення заходів, спрямованих на попередження злочинів та адміністративних правопорушень.

Висновки. Дослідження форм і методів взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства дає можливість сформулювати такі висновки:

1. Взаємодія поліції з інститутами громадянського суспільства в Україні здійснюється за різними моделями. Найпоширеніша – патерналістська модель, яка характеризується тим, що представники поліції прагнуть керувати інститутами громадянського суспільства та контролювати їхню діяльність.

2. Найбільш поширеними формами взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства є різноманітні зустрічі (круглі столи, семінари, конференції, зустрічі з представниками діаспор тощо), робочі групи за участю представників інститутів громадянського суспільства, спільна діяльність, спостереження.

3. Найпоширенішими методами взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства є: консультування; інформування; узгодження; обговорення; опитування; анкетування; координація; спільне планування; спільне патрулювання.

4. У країнах ЄС використовують різні форми та методи взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства, що передбачають формування громадських організацій правоохоронної спрямованості за ініціативою поліції у контексті Community Policing (CoP). Увагу зосереджують на інформаційній взаємодії з окремими громадянами. Водночас реалізується ідея зближення поліції з народом.

5. Найбільш затребуваними є партнерські моделі взаємодії поліції з інститутами громадянського суспільства, які характеризуються активними формами та методами взаємодії (діяльність робочих груп, спільна практична робота, взаємний контроль; координація, узгодження, спільне патрулювання).

6. Правова регламентація вимагає нових для поліції форм взаємодії з інститутами громадянського суспільства – йдеться про фінансову підтримку на конкурсній основі соціально орієнтованих

громадських організацій, що здійснюють діяльність правоохоронної спрямованості.

1. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні: Указ Президента України від 26.02.2016 р. № 68/2016. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>

2. Гурицька М. С. Основні моделі взаємодії громадянського суспільства і держави: автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. політ. наук: спец. 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». К., 2009. 14 с.

3. Ладиченко В. Проблеми взаємодії держави і громадянського суспільства. *Публічне право*. 2016. № 4 (24). С. 18–25.

4. Комплексний план заходів з формування позитивного іміджу органів внутрішніх справ України на 2013–2014 роки. Тимчасовий веб-сайт Національної поліції. URL: <http://old.npu.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/839714>

5. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 р. № 1023-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80>

6. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 24.06.2016 р. № 474-р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2016-%D1%80>

7. Бублій М. П. Основні характеристики взаємодії громадянського суспільства та держави. *Актуальні проблеми державного управління*. 2013. № 2. URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/apdu/2013-2/doc/4/01.pdf>

8. Наливайко Л., Орешкова А. Взаємодія інститутів громадянського суспільства та національної поліції України: теоретико-правовий аспект. *Evropsky politicky a pravni diskurz*. 2016. Vol. 3. Iss. 6. С. 81–86.

9. Загуменна Ю. О. Партнерська модель взаємодії поліції та громадянського суспільства: міжнародний досвід. Публічне управління у забезпеченні сталого розвитку країни: збірник тез науково-практичної конференції (м. Харків, 24 листопада 2016 р.). URL: <http://www.kbuapa.kharkov.ua/e-book/conf/2016-5/doc/2/05.pdf>

10. Субота С. І. Національна поліція України та її взаємодія з громадянським суспільством: теоретико-правове дослідження: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук: спец. 12.00.01. Харків, 2017. 23 с.

11. Рудовська С. І. Організаційно-правові засади діяльності громадських рад в Україні на сучасному етапі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2015. № 8. С. 142–148.

12. Рамазанова У. В. Головні напрями взаємодії громадських організацій з Національною поліцією України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія Юридичні науки. 2016. Вип. 1. Т. 3. С. 61–64.

13. Круглий стіл. Комплексний план заходів з формування позитивного іміджу органів внутрішніх справ України на 2013–2014 роки. *Іменем закону*;

Моменти: об'єднане Інтернет-видання. URL: <http://www.imzak.org.ua/articles/article/id/3081>

14. Ковалів М. В. Основи управління в органах внутрішніх справ України. Львівський державний університет внутрішніх справ. 2010. 340 с.

15. Громадянське суспільство. Львівська обласна державна адміністрація. URL: <http://loda.gov.ua/hromadyanske-suspilstvo>

16. Про затвердження плану заходів на 2018 рік щодо реалізації Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні на 2016–2020 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 р. № 297-р. URL: www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-planu-zahodiv-na-2018-rik-shodo-realizaciyi-nacionalnoyi-strategiyi-spriyannya-rozvitku-gromadyanskogo-suspilstva-v-ukrayini-na-20162020-roki

Hurkovskiy M. P., Yesimov S. S. Administrative and legal forms and methods of interaction between the police and institutions of civil society

The urgent tasks of combating crimes and offenses, countering corruption and extremist manifestations, which are imposed on the police by the Law of Ukraine «On National Police», can be successfully solved only if the police and the society are united.

The application of the potential of civil society by the police remains low, despite the fact that the country increases social activity of citizens and their associations – institutions of civil society.

There are objective reasons for interaction of the police with institutions civil society – it is a mutual interest in maintenance of law and order, which is the function of the police, and a condition of normal existence for civil society. The requirement to ensure law and order is a natural right of a citizen as a taxpayer. At the same time, the natural human right is the right to participate in administration of public affairs, to commit quite legitimate actions aimed at ensuring law and order.

The interaction of the police with institutions of civil society in Ukraine is carried out according to different models. A widespread model of interaction is the paternalistic model, which is characterized by the fact that police representatives seek to administer institutions of civil society and control their activities. The most common forms of interaction between the police and institutions of civil society are different types of meetings, working groups with the participation of representatives of civil society institutions, joint activities, and monitoring.

The most common methods of interaction between the police and institutions of civil society are counseling; informing; coordination; discussion; poll; questionnaire; joint planning; joint patrolling. Different forms and methods of interaction between the police and institutions of civil society are used in EU countries, including the establishment of Community Policing (CoP). At present, a great attention is paid to the informational interaction with individual citizens; the idea of rapprochement of the police with the people is implemented.

Key words: administrative-legal forms, methods, interaction, National police, institutions of civil society.

Стаття надійшла 22 жовтня 2018 р.